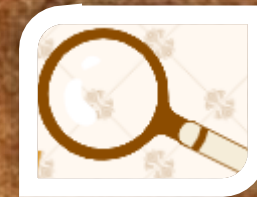

В предишния урок научихте как се е
създадо и укрепило Българското царство
при Асеновци, какви били политическите и
военни успехи на този период:

- ✓ *Но как изглеждал ежедневиият живот на хората по време на Второто българско царство?*
- ✓ *Как различните социални групи съжителствали, какви били техните задължения и какви вярвания и традиции са оформяли живота им?*

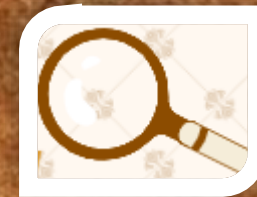

**В Средновековна България обществото
било разделено на различни социални
групи, всяка със свои права и
задължения**

В този урок ще разгледаме:

- ✓ ***социалната структура на Второто българско царство***
- ✓ ***как били устроени градовете и селата***
- ✓ ***как хората живеели и работели***
- ✓ ***както и какви били техните вярвания и традиции***

Запишете заглавието на новия урок:

ОБЩЕСТВО И ВСЕКИДНЕВИЕ В БЪЛГАРИЯ
(края на XII - XIV в.)

1. Владетел и управление

а) ролята на владетеля

- Българският цар бил „самодържец“ – пълновластен господар на държавата (фиг. 1).
- Владетелят управлявал със своите боляри, които изпълнявали военни и административни задължения.
- Титлите и облеклото на владетеля и аристокрацията били повлияни от тези във Византия.

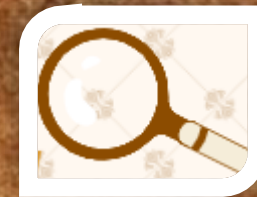

1 Българският цар Константин Тих – Асен (1257 – 1277) със съпругата си, стенопис от Боянската църква, част от световното културно наследство на ЮНЕСКО

фиг.1

Работа с документ стр. 98 фиг. 2

Българското общество

"Погледнете сега, малки и големи, и вдигнете знамена за победоносния български цар. Пристъпете сега, патриарси и светители, монаси, съдии и боляри и целият църковен клир, прости роби и свободни, велможи и цялото войнство, и се радвайте с неизказана радост и въздайте слава на великия цар в Христа Бога, и към него възвисете победни песни!"

 По „Софийски псалтир“, XIV в.

● Отнесете подчертаните думи към всяка от дадените обществени групи: аристокрация, духовенство, селяни.

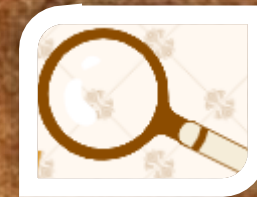

Работа с документ стр. 98 фиг. 2

- **Аристокрация:**
 - боляри
 - велможи
- **Духовенство:**
 - патриарси и светители
 - монаси
 - църковен клир
- **Селяни:**
 - прости роби и свободни

1. Владетел и управление

б) Болярите и администрацията

- Болярите имали високо обществено положение поради своя произход, богатство и служба.
- Те били пряко подчинени на царя и управлявали области на държавата.
- Царят разполагал и със значителен брой чиновници и писари, които контролирали изпълнението на неговите заповеди.

2. Живота в града

а) Устройство на града

- Градовете се състояли от вътрешен и външен град (фиг. 3).
- Болярите живеели в каменни къщи с богата украса.
- Останалите граждани живеели в по-малки къщи около храмовете.
- Чужденците живеели в отделни квартали.

3 Останки от средновековния град Червен (до гр. Русе)

фиг.3

2. Живота в града

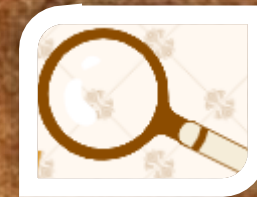
б) Икономика и търговия

- В градовете работели занаятчи – грънчари, ковачи, тъкачи, бижутери, оръжейници (фиг. 5).
- В черноморските пристанища спирали търговски кораби от Венеция и Генуа.
- Българските търговци плащали данъци и такси за преминаване и свободна търговия. Срещу това получавали закрила от държавата.

Български занаятчи, стенопис от Земенски манастир, XIV в.

3. Българското село

а) Всекидневие и труд

- Селяните били най-многобройната социална група – осигурявали храна и ресурси за държавата.
- Разделяли се на свободни и зависими.
- В България се използвали традиционни земеделски инструменти – рало, мотика, сърп.
- За обработка на земята се използвали волове и биволи.

3. Българското село

Работа с документ:

 Откъс от „Гръмник“ – земетресения, глад, войни.

 Въпроси за анализ:

Какви бедствия оказвали влияние върху живота на хората?

Как реагирали хората на природните катаклизми?

Как бедствията влияели на земеделското производство ?

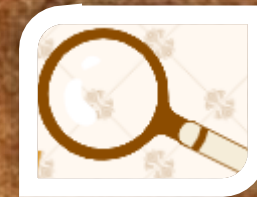
8 *Бедствията*

„Месец април: Ако прогърми, предрича обилие на жито и вино. Ако има земетръс, съседни царе ще започнат война помежду си. Ако земята се разтърси през нощта, ще има метеж сред хората.

Месец август: В източните страни няма да има жито и хората ще бъдат като зверовете. Ако има земетръс през деня, ще дойде скръб и печал. Лозята ще изсъхнат и земята грозно ще се затресе от Божия гняв.“

По „Гръмник“, XIV в.

3. Българското село

б) Хранене и облекло

- Обикновените българи носели дрехи от домашно тъкани платове и кожи.
- Хранели се с ръце или дървени лъжици.
- Консумирали предимно хляб, млечни продукти, варива, зеленчуци и яйца.
- Месо консумирали само на празници.

4. Жените в обществото

а) Ролята на благородните жени

- Оказвали влияние върху политиката.
- Често били съпруги на чуждестранни владетели.
- Унгарката Анна-Мария (съпруга на Иван Асен II) строила църкви и манастири (*фиг. 7*).

7 Лицата на историята:

Жените в двора на Иван Асен II

Царици и принцеси оказвали влияние върху политиката и на Българската държава. С особено уважение българите се отнасяли към унгарката Анна-Мария – съпруга на Иван Асен II. Тя приела православната вяра, строила църкви и манастири. Когато царят се опитал да разтрогне брака на дъщеря си Елена с престолонаследника на Никея, принцесата отказала въпреки закана му да я прати в манастир. Последната съпруга на Иван Асен II – Ирина, била дъщеря на пленения епирски владетел Теодор Комнин. Някои сравнявали любовта им с тази на Марк Антоний и Клеопатра. Други я обвинявали след смъртта на Иван Асен II в заговори и убийства, за да спечели трона за своя син.

фиг.7

4. Жените в обществото

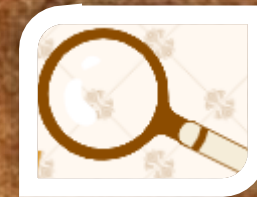
б) Всекидневие на жените

- Господарките носели цветни копринени дрехи с украшения от злато и сребро (фиг. 4).
- Консумирали месо, вино, подправки и екзотични плодове.
- Използвали метални лъжици и вилици за хранене.

фиг.4

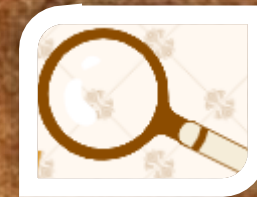

Машина на времето

Творческа задача:

 Представете си, че сте средновековен търговец. Опишете един ден от вашия живот – с кого се срещате, какво продавате, как пътувате.

Нека поиграем

забавна игра

Изготвил Цветомила Миркова

Благодаря за вниманието!